

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. IV. De morosis delectationibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

Concupiscentia seu appetitus sensitivus hic in nobis non est peccatum.

peccatum. Quare falsum est quod docent nostri temporis sectarii, ut refert Bellarminus lib. 5. de amissione gratiae cap. 5. & Tannerus hic, d. 4. q. 8. dub. 3. nempe & ipsam concupiscentiam, seu facultatem appetitus sensitivi jam corruptam, prout remanet post justificationem, & omnes ejus motus inordinatos, quantumvis involuntarios, & libertatis expertes, esse peccata. Hoc inquam falsum est, & in Concilio Tridentino sessione quinta, num. quinto damnatum: imò per se constat esse peccatum à ratione alienum.

IV. In appetitu sensitivo non est libertas sufficiens ad peccatum veniale.

Falsum etiam est quod affirmat Cajetanus, appetitum scilicet ex se habere libertatem sufficientem ad peccatum veniale. Quod similiter ex eodem loco Concilii Tridentini jam citati refellitur; sicut concupiscentia noceret renatis, etiam non consentientibus, & homines vel in somno peccarent, cum non minus perfectae tunc sint operationes appetitus, quam in vigilia.

V. Motus primus primi esse inquit peccata.

Sunt ergo aliqui sensuati motus prorsus involuntarii, qui motus primo primi vocantur, plane praevenientes rationem & voluntatem, & hi nec sunt nec esse possunt peccata. Alii sunt qui vocantur à Theologis secundo primi, nempe tenuem saltem aliquam rationis advertentiam consequentes. Tertio tandem sunt motus cum plena advertentia, & de his quid sentiant Theologi modicemus. Progressus itaque in peccatis committendis plerumque per dictos tres gradus procedit, vel in motibus voluntatis, vel appetitus, sicque prius frequenter committitur veniale peccatum, quam mortale. Videantur Auctores citati, ubi late doctrinam catholicam contra haereticos eam impetantes propugnant.

Sapienter prius committitur veniale peccatum, quam mortale.

V. Motus primum appetitus quo patitur tenetur quis reprimere.

Quaeres, utrum si in se plenè advertat quis motum aliquem pravum appetitus, peccet non cum reprimendo. Respondetur, si sit periculum consensus peccati: ita communis Theologorum sententia, cum secundum omnes sit peccatum. exponere se manifesto periculo graviter peccandi. Interdum tamen hoc non obstante excusari cum posse à peccato docet Sanchez lib. 1. in decal. cap. 8. num. tertio.

VI. Consentit illi qui non esse peccatum, saltem grave, non reprimere motum primum.

Si verò absit periculum consensus, aut alterius effectus mali secuturi, non esse peccatum, saltem mortale, hujusmodi motus non reprimere censent aliqui: ita Lorca hic, d. 28. memb. 2. Cajetanus verbo delectatio, & probabile existimat Sanchez lib. 9. de matrimonio, cap. 45. num. 25. & lib. 1. in decalogum cap. 2. num. 13. citans pro eodem S. Thomam, S. Bonaventuram, & alios multos: idem sentit Toletus lib. 5. summae cap. 14. num. 5. eandem etiam sententiam ut probabilem tenet Filliucius tract. 21. cap. 8. num. 284. & alii.

VII. Contraria sententia communior est. & in praxi tenenda.

Contraria tamen sententia est communior, & in praxi tenenda, ita Valentia 1. 2. d. 6. q. 4. puncto 3. aëns esse passim receptam, Azor, Lessius lib. 4. de jure & justitia, cap. 3. num. 117. Zumel, Laymannus, Vasquez 1. 2. d. 108. cap. 2. ubi alios refert, & addit contrariam sententiam plerisque nostri temporis doctoribus videri improbabilem. Fundamentum hujus sententiae eò tandem reducit, quòd semper sit morale periculum consensus, nisi voluntas conetur resistere. Ait tamen Sanchez sufficere, si formalem illius delectationis, displicentiam excitet, quae licet sit inefficax ad reprimendum actum appetitus, est tamen efficax ad cohibendum liberum voluntatis consensum; & contrarium, inquit hi auctores, praesumptioni & nimia de se confidentiae merito tribueretur. Praeterea addit Sanchez & rectè, etiam posità illà

Ratio est, quia semper hic in re tenetur periculum consensus.

displicentia, si nihilominus timeatur alius effectus malus, tenetur quis ulterius novo titulo actum ipsum appetitus reprimere.

SECTIO QUARTA.

De morosis delectationibus.

NOTANDUM cum Sanchez lib. 1. in decalogum, cap. 2. & communi omnium sententia, deduciturque ex S. Thoma 1. 2. q. 74. art. 6. ad tertium, nomen delectationis morosae non desumi à morà temporis, cum vel momento perfici possit, sicut alia peccata: sed per morosam delectationem intelligimus plenam ac deliberatam acceptationem delectationis de opere malo, seu liberum consensum ad illam habendam, etiam si habeat voluntatem opus ipsum non patrandi. Quaestio itaque praesens est an hujusmodi delectatio deliberata, de objecto mortaliter malo sit peccatum mortale.

I. Quid morosa delectationis nomen intelligatur.

Dicendum primo: delectari hoc modo de opere aliquo malo, non prout malum est, sed sub aliqua alia ratione, non est mortale: ita omnes communiter. Ratio est, quia hic actus ex modo tendendi non fertur in malitiam, sed tendit in actum illum sub alia ratione: quare hujusmodi effectus non excludit poenitentiam & retractationem operis mali. Sic complacere de furto exempli gratia, ut artificiosè vel ingeniosè factò, & similibus, non est peccatum. Unde & viros bonos passim videmus horum narratione delectari, & iis auditis ridere; qui tamen ut peccata sunt eadem maximè detestantur.

II. Delectari de furto gravi, non ut furum est, sed ut artificiosè factum, non est mortale.

Dicendum secundo: quidquid sit de delectatione alicujus operis vel objecti mali, de quo statim, non tamen esse peccatum mortale per se loquendo delectari in cogitatione rei alicujus etiam mortaliter male: ita S. Thomas citatus art. 8. & omnes communiter; ut si quis v. g. delectetur de subtili speculatione rei male, studii causa: sicut etiam si delectetur in pulchrà & artificiosà imagine rei male. Ratio est quia haec non est delectatio de re ipsa mala, saltem tanquam de objecto directo & principali, sed de alio, ab illa planè distincto. Sic passim delectamur spectando in imaginibus ad vivum expressam Christi passionem, ac tormenta martyrum, & eò magis, quò artificiosius fuerint adumbrata.

III. Delectari studiis causis de cogitatione, seu subtili speculatione rei mortalis, non est per se loquendo mortale.

Dixi non esse peccatum mortale, si enim quis merè ob curiositatem, vel sine ullo honesto fine delectari in cogitatione rei alicujus male vellet, peccaret venialiter: dixi etiam per se loquendo: si enim hinc oriretur periculum consensus in perpetrationem vel delectationem rei ipsius male, vel alterius mali effectus, teneretur sub peccato desistere, juxta dicta sectione praecedente.

IV. Possit tamen in hujusmodi speculatione esse peccatum veniale.

Hic tamen abstraho ab opinionibus philosophicis; qui enim asserunt nihil delectare posse nisi ipsum directè etiam cognoscatur, dicent in praesenti semper quando quis delectatur de hujusmodi cogitatione, dari aliam super eam reflectentem, sicut in materia de beatitudine cum Patre Vasquez ibidem, d. 15. cap. 4. num. 20. & aliis diximus de delectatione, quam beati habent, non de Deo solo, seu beatitudine objectiva, sed de ipsa etiam visione, seu formali. Alii nihilominus volunt non esse necessariam hujusmodi cogitationem reflexam, sed ipsum actum studii, prout directè terminatur ad objectum illud extrinsecum, indirectè & virtuali quadam

V. Non videtur multum necessarium ut desur alia cogitatio super hanc reflectens, sed ipsam cogitationem directè virtualiter reflectere supra se.

quadam reflexione terminari aiunt ad se. Licet vero objectum directum sit objectum malum, vel etiam subinde turpe, non tamen delectatur quis in eo ut malum & turpe est, seu capiendo voluptatem ex imaginaria illius presentia, quod malum semper & peccatum est, sed eodem modo in eo delectatur, ac delectaretur in quacumque alia re honesta, aut indifferente, imò etiam chimerica, nec alio modo in objecto illo delectatur, quam quod speculando rei difficilis solutionem invenerit.

SECTIO QUINTA.

Morosa delectationis malitia ulterius declaratur.

I. De objecto malo ut malo morose delectari est peccatum.

Aliqui hoc non in objectu malum praevidere referunt, sed in malum tendendi horum actuum.

II. Quod de delectatione dictum est, dicti suo modo debet de displicentia.

DICENDUM tertio: delectatio morosa de malo ut malo semper est peccatum; & hoc sensu verum est quod affirmant multi, delectationem morosam sumere speciem seu malitiam ab objecto. Probatur, nam malum est amare objectum malum, unde Osee 9, v. 10. dicitur, Facti sunt abominabiles, sicut ea quae dilexerunt: & Proverb. 2, v. 14. Exultant in rebus pessimis: non tamen caret fundamento quod ait Vasquez & alii, hos actus esse malos, non praecise ab objecto, sed ex peculiari modo tendendi actuum, nempe cum quadam reduplicatione, seu explicitè sub hac vel illa ratione &c. Videt quis exempli gratia mortem esse privationem vitae & commodorum omnium, quae hic hominibus contingunt, videt praeterea esse ereptionem à malis, item mortem alicujus sibi esse utilem, actus, licet in re feratur in haec omnia ex parte objecti, seu materialiter, & specificativè, ut aiunt, potest esse vel bonus vel malus, secundum diversum modum tendendi, & reduplicationes varias quas facit.

Dicendum quarto: quae de morosa delectatione in objecto, quod per se placet, dicta sunt, dici etiam debent de displicentia morosa rei difficilis. Unde non est per se loquendo, & secluso periculo consensus peccatum mortale displicere nonnihil de

jejunio praeccepto, in quantum res molesta & difficilis est, hoc enim non est displicere de re ut praeccepta, sed ut molesta.

Dicendum quinto: omnis voluntas efficax rei male mortaliter, ut talis praevisa, est mortalis. Ratio est, quia cum velit ut objectum ponatur à parte rei, vult etiam necessarid, saltem interpretativè omne illud sine quo nequit existere, & consequenter illud totum est ei voluntarium, sicque à toto illo objecto haurit actus malitiam.

Dicendum sexto: idem iudicium ferendum esse de aliis quibusdam actibus, qui licet absolute efficaces non sint, aliquo modo nihilominus tendunt ad executionem, quales sunt actus quidam conditionati, ut voluntas quam quis haberet furandi, nisi esset periculum incurrendi poenas à lege humana praescriptas, & similes.

Dicendum septimo: complacentiam efficacem de malo, seu gaudere quod quis opus aliquod sceleratum perfecit, est mortale. Ratio est, quia talis complacentia in prudenti hominum iudicio aequiparatur voluntati efficax de opere perpetrando, & excludit efficacem illius retractationem ac poenitentiam.

Dicendum octavo: non semper esse peccatum mortale delectari in objecto aliquo malo. Hoc communiter ab omnibus dici solet in delectatione morosa exempli gratia, comedendi carnes in quadragesima, tum quia potest praescindere à quadragesima & praeccepto contrario, tum quia hoc & alia hujusmodi non ita rapere solent, ut inducant in periculum consensus, quod si facerent, teneretur quis desistere: quare communiter omnes docent delectationem morosam in rebus veneris extra statum matrimonii esse peccatum mortale, ob vehementiam scilicet & malos motus, quos excitat, & effectus malos quos causat: quod similiter dicendum de sponsis de futuro, & viduis, respectu actuum conjugaliùm, praetitorum vel futurorum, licet Lorca & alii nonnulli affirmant contrarium. Et haec de istis sufficiant. Videatur Vasquez l. 2. d. III. & Sanchez lib. 1. in decalogum cap. 2. qui praeter ceteros fuisse haec, & exactè tractant.

III. Voluntas omnis efficax rei mortaliter male praevisa, est mortalis.

IV. Actus etiam quidam conditionati sunt mortaliter mali.

V. Gaudere efficaciter quod quia talis complacentia, est malum.

VI. De omni objecto malo delectari non semper est mortale, ut de comedenda carne carniùm in Quadragesima.

Aliud est de delectatione morosa in rebus veneris.

